

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 23Co/131/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2214200405
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Iveta Jankovičová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2214200405.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Iveta Jankovičová a členov senátu: JUDr. Daša Kontríková a JUDr. Ľubica Bundzelová v právnej veci navrhovateľky: K. Y., bytom U. XXX, XXX XX X., zast.: JUDr. Roman Jurík, advokát, so sídlom Račianska 62, 831 02 Bratislava 3, proti odporcovi: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., IČO: 35 807 598, so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, na odvolanie odporcu proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda, č. k. 11C/7/2014 - 148 zo dňa 07. mája 2015, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvého stupňa sa potvrdzuje.

Navrhovateľke sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Prvostupňový súd rozhodcovský rozsudok vydaný Stálym rozhodcovským súdom zriadeným zriaďovateľom Slovenská rozhodcovská a.s., so sídlom Karloveské rameno 8, Bratislava, IČO: 35 922 761, dňa 15.11.2013, sp. zn. SR 04350/11, rozhodcom JUDr. Miroslavom Rácom, zrušil, Vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku vydaného Stálym rozhodcovským súdom zriadeným zriaďovateľom Slovenská rozhodcovská a.s., so sídlom Karloveské rameno 8, Bratislava, IČO: 35 922 761 odložil do právoplatného skončenia konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku a odporcu zaviazal zaplatiť na účet súdu súdny poplatok 331,50 eur a nahradiť navrhovateľke trovy konania 276,95 eur na účet jej právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil aplikáciou § 52 ods. 1, § 53 ods. 1, § 39 Občianskeho zákonníka (ďalej iba „OZ“), § 40 ods. 1 písm. j) Zákona o rozhodcovskom konaní, Smernicou Rady 93/13 EHS z 05.04.1993. Skutkovo tým, že zákon explicitne nekonfrontuje navzájom inštitút dobrých mravov a inštitút neprijateľnej zmluvnej podmienky. Pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku, aj takto sa dajú definovať dobré mravy. Ak tomuto kritériu zmluvná podmienka nevyhovuje, prieči sa dobrým mravom. Nie každá zmluvná podmienka, ktorá vyvoláva nepomer v spotrebiteľskej zmluve v neprospech spotrebiteľa je neprijateľná. Pokiaľ je však zmluvná podmienka v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa teda slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorý vzťah teória a prax navyše označujú za fakticky nerovný, nevyvážený, nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom. Zároveň týmto vzniká základ pre docielenie skutočnej rovnosti, pretože na absolútne neplatnú zmluvnú podmienku súd prihliadne aj bez návrhu a rovnako bez návrhu súd exekúciu zastaví o plnenie z takejto neprijateľnej zmluvnej podmienky. Ak by takouto neprijateľnou zmluvnou podmienkou bola samotná rozhodcovská doložka a dodávateľ ju použije, v takomto prípade ide o výkon práv v rozpore s dobrými mravmi. Súd zastaví exekúciu v celom rozsahu, ak exekučným titulom je rozhodcovský rozsudok rozhodcu alebo rozhodcovského súdu, ktorý svoju právomoc odvodzoval z neprijateľnej rozhodcovskej zmluvy (§ 39, § 53 ods. 5, § 45 ods. 1 písm. c/, ods. 2 ZRK). Iba tak môže

súd naplniť cieľ čl. 6 ods. 1 smernice - postarať sa o to, aby spotrebiteľov nekalé podmienky v záujme vyššej kvality života bežných ľudí nezaväzovali. Cieľom rozhodcovskej zmluvy je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu arbitrom rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali takúto právomoc. Častokrát sa takáto rozhodcovská zmluva vyjadrí len v podobe rozhodcovskej doložky, ktorá splyva s ostatnými podmienkami v štandardnej zmluve. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je predsa len význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože v krízových situáciách a vzniku sporu súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy. Keďže sa tak udeje v súkromnoprávnom procese, požiadavka na rešpektovanie princípov súkromného práva arbitrom vrátane princípu dobrých mravov je plne opodstatnená. Nejde teda v prípade rozhodovania rozhodcom o výkon verejnej moci. V náleze ÚS ČR IV.ÚS 174/02 sa judikuje: „rozhodčí soud není orgánem veřejné moci a tudíž ani jeho rozhodčí nálezy nemohou být rozhodnutím orgánu veřejné moci...Jeho moc tedy není delegovaná svrchovanou moci štátu, ale pochází od soukromé vlastní moci strán určovat si svůj osud“. Súd zastáva názor, že ak rozhodcovská zmluva nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná, ale vyplýva zo štandardnej zmluvy a teda zo vzťahu fakticky nerovnovážneho, obavy, že slabšia strana si svoj osud v závažnej veci, akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces, nedokáže náležite naplánovať, sú plne namieste. Zákon len indikatívne vypočítava okruh neprijateľných zmluvných podmienok (slovo najmä v § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka) a súd môže označiť za neprijateľnú aj inú zmluvnú podmienku. Súdu nebráni, aby judikoval neprijateľnosť zmluvnej podmienky aj na vzťahy, ktoré predchádzali zaradeniu zmluvnej podmienky medzi neprijateľné podmienky priamo do zákona. Smernica 93/13 odporúčajúcim spôsobom vypočítava niektoré nekalé podmienky, pričom v prílohe sa dotýka aj rozhodcovskej doložky v štandardných zmluvách za stavu, že proces pred rozhodcom nie je právne regulovaný. Dojednanie rozhodcovskej doložky a následné konanie pred rozhodcovským súdom viedli vo svojich dôsledkoch k tomu, že spotrebiteľovi bolo odopreté právo na súdnu ochranu, ktorú mu poskytujú ustanovenia § 52 ods. 4 písm. r/ a nasl. Občianskeho zákonníka, § 3 O.s.p. a tiež smernica 93/13/EHS. Je treba zdôrazniť, že Európska únia vzhľadom na význam ochrany spotrebiteľa a v záujme vyššej kvality života ľudí podporuje v rozhodcovských veciach zbavenie účinku rozhodcovského rozsudku a v záujme dosiahnutia ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami, a to aj keď spotrebiteľ v rozhodcovskom konaní nenamietal rozhodcovskú doložku s poukazom na tzv. geografickú neprijateľnosť miesta konania. S poukazom na vyššie uvedené súd zistil porušenie pri postupe rozhodcovského súdu v zmysle § 40 ods. 1 písm. j) a preto zrušil predmetný rozsudok Rozhodcovského súdu pre porušenie práv na ochranu spotrebiteľa. Vzhľadom k tomu, že navrhovateľka navrhla odloženie vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku z dôvodu, keďže rozhodcovský rozsudok je stále právoplatný a vykonateľný, dospel k záveru, že návrh na odklad je dôvodný už aj s prihliadnutím na skutočnosť, že návrhu navrhovateľky na zrušenie rozhodcovského rozsudku bolo vyhovené a preto odložil vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku (exekučné konanie 11Er/1130/2014 je v štádiu výzvy na zaplatenie súdneho poplatku). Navrhovateľka je oslobodená od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 2 písmena za/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis registra trestov a jej návrhu bolo vyhovené, tak súd podľa § 2 ods. 2 citovaného zákona zaviazal odporcu na zaplatenie súdneho poplatku z návrhu na zrušenie rozhodcovského rozsudku v sume 331,50 eur (položka 3 písmeno c/sadzovníka súdnych poplatkov). O trovách konania rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O.s.p. preto súd proti neúspešnému odporcovi priznal navrhovateľke náhradu trov konania v plnej výške súdom zistených preukázane a účelne vynaložených trov; naopak neúspešný odporca musí prípadné vlastné trovy v plnej výške znášať sám.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie odporca v celom rozsahu, a to z dôvodov v ust. § 205 ods. 2 písm. c), d) a f) O.s.p.. Podľa ust. § 53 ods. 4 písm. r) O.z. je neprijateľnou podmienkou dojednanie, ktoré vyžaduje v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Je nepochybné, že rozhodcovská zmluva, resp. doložka dohodnutá medzi navrhovateľkou a odporcom je tzv. nevýhradnou rozhodcovskou zmluvou, nakoľko umožňuje každej zmluvnej strane domáhať sa ochrany svojich práv buď prostredníctvom rozhodcovského konania alebo súdneho konania. Už len z tohto pohľadu rozhodcovská zmluva nevyžaduje od navrhovateľa, aby spory s odporcom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Zdôraznil, že takýto právny názor vyslovil v uznesení zo dňa 30. mája 2011, sp. zn. 14NcC/10/2011 aj Krajský súd v Bratislave. Navrhovateľ má teda kedykoľvek právo sa slobodne rozhodnúť, na ktorom orgáne uplatní svoje právo. Platnosť právneho úkonu naviac treba hodnotiť v čase jeho uzatvorenia a bez hypotetického zvažovania okolností, ktoré môžu, ale nemusia nastať po jeho uzavretí. Dôležité teda je to, či doložka v čase jej uzavretia sama osebe umožňuje alebo neumožňuje spotrebiteľovi uskutočniť voľbu medzi súdom alebo alternatívnym riešením

sporu. Nie je vôbec dôležité, čo sa môže stať v budúcnosti. Podľa ust. § 19 Zákona o rozhodcovskom konaní podanie žaloby na rozhodcovský súd má rovnaké právne účinky, ako keby bola žaloba podaná na súd. Po začatí rozhodcovského konania nemožno v tej istej veci konať a rozhodovať na súde alebo pred iným rozhodcovským súdom. Znamená to teda prekážku litispendencie pre akékoľvek ďalšie žaloby v tej istej veci, a to aj v obrátenom procesnom postavení. Podľa § 106 ods. 3 O.s.p., ak sa rozhodcovské konanie začalo skôr, než došlo k súdnemu konaniu, preruší súd konanie o neexistencii, neplatnosti alebo zániku zmluvy až do doby, než sa v rozhodcovskom konaní rozhodne o právomoci alebo vo veci samej. Takýmto záverom nie je navyše vôbec dotknuté právne postavenie spotrebiteľa. Ten má predsa možnosť obrátiť sa skôr ako dodávateľ na všeobecný súd s nárokom z titulu porušenia jeho (napr. spotrebiteľských) práv alebo má možnosť sa brániť v rozhodcovskom konaní. Prijatie takejto argumentácie by znamenalo pre odporcu len jedinú, a to úplné znemožnenie využitia rozhodcovského konania pre odporcu (a teda aj každého dodávateľa). Pritom je zrejmé, že ust. § 53 ods. 4 písm. r) O.z. v žiadnom prípade nevyplýva úmysel zákonodarcu zakázať rozhodcovské konanie úplne, ale iba ho obmedziť. V danom prípade má rozhodcovské konanie plne oporu v Zákone o rozhodcovskom konaní, ktorý arbitrabilitu spotrebiteľských sporov nevyklučuje a nezakazuje. Prípustnosť rozhodcovského konania vyplýva aj z právnej úpravy týkajúcej sa spotrebiteľských úverov. Možnosť mimosúdneho riešenia sporov zo zmluvy o poskytnutí spotrebiteľského úveru vyplýva jednoznačne z ust. § 4 ods. 2 písm. r) pôvodného Zákona o spotrebiteľských úveroch. Rovnaký záver vyplýva aj zo znenia aktuálne účinnej Smernice č. 2005/48/ES o spotrebiteľskom úvere (čl. 24 ods. 1), ktorá zaväzuje členské štáty zabezpečiť primeraný a účinný postup na urovnávanie spotrebiteľských sporov, ktoré sa dotýkajú zmluvy o úvere. Treba len zdôrazniť, že platné a účinné ustanovenia týkajúce sa spotrebiteľských úverov sú vo vzťahu k právnej úprave spotrebiteľských zmlúv v Občianskom zákonníku nielen *lex specialis*, ale aj *lex posterior*, a teda jednoznačne majú prednosť pri aplikácii. Prípustnosť rozhodcovského konania v spotrebiteľských sporoch vyplýva jednoznačne aj z odporúčania Komisie č. 98/257/ES o zásadách použiteľných na orgány zodpovedné za mimosúdne riešenie spotrebiteľských sporov. Legitimita a legalita rozhodcovského rozsudku na základe rozhodcovskej doložky, ktorej účastníkom bol odporca, bola okrem iného priznaná právoplatným uznesením Krajského súdu v Prešove zo dňa 31. mája 2011, č. k. 7Cob/43/2010. Medzi navrhovateľkou a odporcom bola v predmetnom prípade uzatvorená rozhodcovská zmluva, a to na samostatnom liste papiera, oddelene od samotnej zmluvy o úvere. Uzavretie zmluvy o úvere v predmetnom prípade teda nebolo podmienené uzatvorením rozhodcovskej zmluvy. Rozhodcovská zmluva ako dokument na samostatnom liste papiera môže, ale rovnako nemusí byť uzavretá spolu so zmluvou o úvere. Následne preto, v prípade, že žiadateľ o úver uzavrie rozhodcovskú zmluvu, pri vzniku sporu zo zmluvy o úvere má každá strana možnosť voľby medzi rozhodcovským a súdnym konaním. V prípade rozhodcovskej zmluvy sa teda jedná o individuálne dojednanú zmluvnú podmienku, ktorá v zmysle § 53 ods. 1 O.z. nemôže byť neprijateľnou podmienkou. Podľa § 17 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní majú účastníci rozhodcovského konania v rozhodcovskom konaní rovnaké postavenie a každému účastníkovi rozhodcovského konania sa má poskytnúť rovnaká možnosť na uplatnenie jeho práv a na ich ochranu. Má za to, že v danom prípade nedošlo k porušeniu ust. § 17 Zákona o rozhodcovskom konaní. Je toho názoru, že podmienky pre odklad vykonateľnosti v predmetnej veci splnené neboli. Jedným z kritérií pri posudzovaní súdu je hľadisko ujmy, ktorá by mohla byť spôsobená neodložením vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku, ako aj to, že ujma na strane navrhovateľa prevyšuje možnú ujmu na strane odporcu. Navyše, právny poriadok SR v analogických prípadoch požaduje v rámci odkladu vykonateľnosti hrozbu ujmy s atribútom závažná. Peňažný záväzok uvedený v rozhodcovskom rozhodnutí nedosahuje úroveň závažnosti a súd ani nezdôvodnil existenciu atribútu závažnosti. Je na mieste iba vo výnimočnom prípade. Nesúhlasí ani s úhradou trov konania vo výške 276,95 eur, nakoľko boli priznané na základe zásady úspešnosti v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p., pre uplatnenie ktorej sa vyžaduje právoplatné rozhodnutie, ktoré v tomto prípade ešte nebolo vydané. Nestotožňuje sa ani s úhradou súdneho poplatku, na ktorý bol zaviazaný v súvislosti s oslobodením od súdneho poplatku, ak sa konanie týka spotrebiteľa. Podotýka a stále trvá na tom, že navrhovateľka v pozícii spotrebiteľa nie je, a preto k úhrade 331,50 eur súd zaviazal nesprávny subjekt. Vzhľadom na uvedené navrhuje, aby odvolací súd podľa ust. § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. rozsudok Okresného súdu v Dunajskej Strede pod č. k. 11C/7/2014 zo dňa 7. mája 2015 zrušil, prípadne žalobu zamietol ako nedôvodnú.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O.s.p.) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody

(§ 205 ods. 2 písm. c/ a f/ O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu (§ 156 ods. 3 v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p.) a v elektronickej podobe na webovej stránke súdu v ten istý deň ako sa vyvesil na úradnej tabuli (§ 21 ods. 2 vyhl. č. 543/2005 Z.z.) a dospel k záveru, že odvolanie odporcu nie je dôvodné, keďže napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny, v dôsledku čoho boli splnené podmienky na jeho potvrdenie v zmysle § 219 O.s.p..

Predmetom prieskumu odvolacieho súdu s poukazom na uplatnené odvolacie dôvody, s prihliadnutím na odôvodnenie preskúmaného rozsudku bolo posúdiť, či v danom prípade boli splnené podmienky pre zrušenie rozhodcovského rozsudku a odklad jeho vykonateľnosti.

Pretože odvolací súd preberá súdom prvého stupňa zistený skutkový stav, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie navrhovateľkou tvrdeného nároku, ktorý vo vyčerpávajúcom rozsahu vykonal dokazovanie potrebné na posúdenie uplatneného nároku, výsledky dokazovania jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach dôkladne a správne vyhodnotil, pričom i podľa odvolacieho súdu dospel k správnym skutkovým zisteniam, a pretože v celom rozsahu zdieľa i jeho právny záver vo veci, keď vec i správne právne posúdil, s poukazom na ust. § 219 ods. 2 O.s.p., odvolací súd odkazuje na správne odôvodnenie písomného vyhotovenia preskúmaného rozsudku. Odvolací súd nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov prvostupňového súdu odchýliť a preto nemôže dať za pravdu odporcovi.

Vzhľadom k tvrdeniu odvolateľa, že u navrhovateľky nejde o spotrebiteľa, odvolací súd sa predovšetkým sústredil na vyriešenie otázky nastolenej odvolateľom, a to či zmluva medzi navrhovateľkou a odporcom s ohľadom na vyznačenie kolónky „za účelom zamestnania“ je spotrebiteľskou zmluvou a či rozhodcovská doložka mohla založiť legitimitu rozhodcovského súdu.

Z vyznačenia účelu na „zamestnanie“ by sa mohlo zdať, že by nemali byť žiadne pochybnosti o účele úveru. Z viacerých spisov týkajúcich sa odporcu však vyznievajú pochybnosti nad takto vyznačeným účelom úveru, a to v súvislosti s tvrdeniami dlžníkov, že obchodní zástupcovia sa dopustili nekalej obchodnej praxe a svojvoľne vyznačili spotrebiteľom ako účel úveru bez ďalšieho dôvodu - napr. na vyznačenie účelu na „podnikanie“ postačovalo, že spotrebiteľ bol držiteľom živnostenského listu. Pochybnosti umocňuje aj predbežné opatrenie Okresného súdu Prešov z 11.03.2011 č. k. 17C45/2011-35 v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove z 26.05.2011 č. k. 6Co 84/2011 o uložení povinnosti spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., aby sa uvedenej nekalej obchodnej praxe zdržala. Nie je možné nechať bez povšimnutia uvedené skutočnosti, pretože determinujú v zásadnej otázke aj vývoj právnej veci a na ktorý postup je súd oprávnený aj bez návrhu. Nekalé obchodné praktiky sú zakázané. Ak by sa uvedená praktika potvrdila, bolo by potrebné pristupovať k veci ako k spotrebiteľskej, čo má vplyv aj na režim vymáhania úrokov z omeškania a ceny úveru [uznesenie C 76/10 POHOTOVOSTĚ]. To isté platí aj v prípade, ak by na podnikanie/povolanie bola určená len nepatrná časť z poskytnutej finančnej služby (rozsudok súdneho dvora Gruber). Ako správne konštatoval prvostupňový súd, z výpovede navrhovateľky vyplýva, že úver si zobrala za účelom na bežný chod domácnosti, určite ich nepotrebovala na výkon zamestnania tak ako je to zaškrtnuté v zmluve a že zmluvu o úvere vypisoval pracovník odporcu. Navrhovateľka vyznačenie účelu zmluvy „na zamestnanie“ nežiadala a preto prvostupňový súd preto správne konštatoval, pokiaľ zmluvný vzťah medzi účastníkmi vyvodil ako spotrebiteľský. Navrhovateľka teda v úverovej zmluve vystupovala ako spotrebiteľ a na úverovú zmluvu je potrebné aplikovať zákon č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom ku dňu uzavretia úverovej zmluvy.

Zo zmluvy o úvere č. 206100150 z 29.01.2010, ktorej kópia je pripojená v spise, vyplynulo, že odporca ako veriteľ a navrhovateľka ako dlžník uzavreli zmluvu o úvere, na základe ktorej bol navrhovateľke poskytnutý úver 350 eur, ktorý sa zaviazala zaplatiť v 12 mesačných splátkach po 58 eur. Neoddeliteľnou súčasťou zmluvy sú Všeobecné podmienky poskytnutia úveru, v ktorých bod 15. obsahuje rozhodcovskú doložku, v zmysle ktorej, všetky spory, ktoré vzniknú zo zmluvy, budú riešené cestou príslušného súdu alebo pred Stálym rozhodcovským súdom zriadeným spoločnosťou Slovenská rozhodcovská a.s., pričom výber z alternatív spočíva na navrhovateľovi. Z formy a obsahu zmluvy je zrejmé, že sa jedná o tzv. „formulárovú“ zmluvu, ktorej predtlač formulára odporca mal už pripravený a dopisoval do nej iba konkrétne údaje týkajúce sa navrhovateľky, pričom navrhovateľka obsah tejto zmluvy žiadnym

podstatným spôsobom nemohla ovplyvniť ani neovplyvnila. Rozhodcovskú zmluvu, na ktorú poukazoval odporca ako dokument na samostatnom liste papiera nedoložil žiadny z účastníkov.

S účinnosťou od 01.01.2008 OZ v § 52 ods. 1 spotrebiteľskú zmluvu definuje ako každú zmluvu bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Podľa § 52 ods. 2 OZ ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Dodávateľom podľa ods. 3 cit. ust. je pritom osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľom podľa ods. 4 cit. ust. je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Predmetná zmluva je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle § 52 OZ. Jej charakteristickým znakom je, že sa uzatvárala vo viacerých prípadoch a je z nej zrejmé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvnil (§ 53 ods. 1, 2 a 3 OZ). Odporca je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení zmluvy konala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, keď vystupovala v pozícii dodávateľa v zmysle § 52 ods. 3 OZ. Vzhľadom na to, že navrhovateľka pri uzatváraní a plnení predmetnej zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti, je potrebné ju v zmysle § 52 ods. 2 OZ v uvedenom znení považovať za spotrebiteľa. Keďže predmetnou zmluvou o úvere sa zaviazal poskytnúť odporca ako dodávateľ navrhovateľke ako spotrebiteľovi dočasne peňažné prostriedky vo forme úveru a navrhovateľka ako spotrebiteľ sa zaviazala poskytnuté peňažné prostriedky zvýšené o príslušný poplatok vrátiť, ide o spotrebiteľský vzťah.

Odvolací súd berúc zreteľ na požiadavku Európskej únie na ex offo súdnu kontrolu zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách, podrobil kontrole rozhodcovskú zmluvu, resp. doložku, a tu dospel k záveru, že predmetná rozhodcovská doložka, ako zmluvná podmienka v štandardne formulovanej zmluve, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná, a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil v rozhodcovskom konaní, je skutočne neprijateľnou zmluvnou podmienkou podľa § 53 ods. 4 písm. r) OZ a ako taká je v zmysle ustanovenia § 53 ods. 5 OZ neplatná.

Podľa § 53 ods.1 až 3 OZ (v znení účinnom ku dňu uzatvorenia spotrebiteľskej zmluvy), spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané. Podľa § 53 ods. 4 písm. r) OZ za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Podľa § 53 ods. 5 OZ neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Článok 1 písm. q) prílohy Smernice Rady 93/13/EHS z 5.4.1993 účinnej od 21.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktorá predstavuje interpretačné pravidlo, za neprijateľnú zmluvnú podmienku odporúča aj „zmluvnú podmienku neposkytnúť spotrebiteľovi právo alebo mu brániť v uplatňovaní práva podať žalobu alebo podať akýkoľvek iný opravný prostriedok, najmä vyžadovať od spotrebiteľa, aby riešil spory neupravené právnymi ustanoveniami výhradne arbitrážou, nevhodne obmedzovať prístup k dôkazom, alebo ukladať mu povinnosť dôkazného bremena, ktoré by podľa práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah, malo spočívať na inej zmluvnej strane“.

Podľa čl. 2 písm. a) Smernice Rady 93/13/EHS na účely tejto smernice nekalé podmienky znamenajú zmluvné podmienky definované v čl. 3. Podľa čl. 3 ods.1 a 2 Smernice Rady 93/13/EHS zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa. Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti a predbežne

formulovanou štandardnou zmluvou. Skutočnosť, že určité aspekty podmienky alebo jedna konkrétna podmienka boli individuálne dohodnuté, nevyklučuje uplatňovanie tohto článku na zvyšok zmluvy, ak celkové hodnotenie zmluvy naznačuje, že aj napriek tomu ide o predbežne formulovanú štandardnú zmluvu.

Smernica ako právny akt orgánov Európskej únie na rozdiel od nariadenia pritom nemá priamu právnu záväznosť, ale všeobecne sa vyžaduje, aby výklad vnútroštátneho práva bol eurokonformný, teda aby súd vykladal vnútroštátne normy vo svetle európskych smerníc a to i v tom období, keď ich zásady neboli ešte do vnútroštátnych noriem inkorporované.

ESLP v rozsudku z 27.06.2000 vo veci navrhovateľa Océano Grupo Editorial SA nariadil, že národný súd je povinný počas použitia ustanovení národného práva, ktoré sú skoršieho alebo neskoršieho dátumu než uvedená smernica (93/13/EHS o neprimeraných nečestných podmienkach v spotrebiteľských zmluvách) interpretovať ich pokiaľ je to možné vo svetle presného znenia a účelu smernice. Požiadavka o výklad v zhode so smernicou žiada národný súd zvlášť podporiť výklad, ktorý by na jeho vlastný návrh nepovolil jurisdikciu naň delegovanú na základe neprimeranej, nečestnej podmienky.

Cieľom rozhodcovskej doložky je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu zmluvných strán rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorú zmluvné strany takúto právomoc delegovali. Ak rozhodcovská doložka nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná, ale vyplýva zo štandardného textu tzv. formulárovej zmluvy, teda zo vzťahu fakticky nerovnovážneho, bez vysvetlenia spotrebiteľovi podstatných rozdielov medzi konaním pred štátnym súdom a rozhodcovským súdom je dôvodné predpokladať, že spotrebiteľ ako slabšia strana sporu si svoj osud v tak závažnej veci akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces neuvedomuje. Okrem toho táto zmluva nebola dojednaná v čase vyššej bdelosti spotrebiteľa po vzniku sporu, ale na začiatku zmluvného vzťahu. Predmetná rozhodcovská doložka, ktorá má založiť legitimitu pre exekučný titul znemožňuje voľbu spotrebiteľa dosiahnuť rozhodovanie sporu štátnym súdom, ak dodávateľ ešte predtým podal žalobu na rozhodcovskom súde. Rozhodcovskú doložku si spotrebiteľ osobitne nevyjednal a vzhľadom na formulárový charakter zmluvy ani nemal na výber. Táto rozhodcovská doložka teda napĺňa znaky neprijateľnej podmienky spotrebiteľskej zmluvy podľa § 53 ods. 1 OZ, pretože núti spotrebiteľa nenávratne a výhradne sa podrobiť rozhodcovskému konaniu, aj keď si to spotrebiteľ výslovne neželá, v prípade ak konanie vyvolá dodávateľ (odporca). Rozhodcovská doložka síce umožňuje obrátiť sa spotrebiteľovi na príslušný súd Slovenskej republiky, ale len v prípade, ak predmetný spor vyvolá spotrebiteľ. Keďže však v prejednávanej veci odporca (dodávateľ) v zmysle rozhodcovskej zmluvy inicioval rozhodcovské konanie, navrhovateľka nemala možnosť vyjadriť nesúhlas.

V obdobnej veci ÚS SR v rozhodnutí IV.ÚS 55/2011 z 24.2.2011 zaujal stanovisko, že pokiaľ súd vyslovil názor, že rozhodcovská doložka, ktorá znemožňuje voľbu spotrebiteľa dosiahnuť rozhodovanie sporu štátnym súdom, ak dodávateľ pred spotrebiteľom podal žalobu na rozhodcovskom súde, je neprijateľná a prieči sa dobrým mravom a výkon práv a povinností z takejto doložky odporuje dobrým mravom, resp. že rozhodcovská doložka je neprijateľnou zmluvnou podmienkou v zmysle § 52 a nasl. OZ za použitia ich výkladu v súlade so Smernicou Rady 93/13/EHS, tieto závery súdov nemožno považovať za svojvoľný výklad a aplikáciu príslušného ustanovenia ESP a k porušeniu základných práv sťažovateľa nedošlo.

Je zrejmé, že rozhodcovská doložka je v priamom rozpore s § 53 ods. 4 písm. r) OZ, keď neprijateľnosť predmetnej zmluvnej podmienky odvolací súd vyslovil aj za použitia jeho eurokonformného výkladu, s poukazom na vyššie uvedenú smernicu, závery Súdneho dvora EÚ i Ústavného súdu SR.

Predmetná rozhodcovská doložka s poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu je neprijateľnou zmluvnou podmienkou v zmysle § 53 ods. 5 OZ, a preto je neplatná. Keďže medzi zmluvnými stranami nebola platne uzavretá rozhodcovská zmluva v zmysle § 3 a nasl. ZoRK, nebola tak založená ani právomoc rozhodcovského súdu v danej veci konať a rozhodnúť. Z uvedeného dôvodu preto správne súd prvého stupňa rozhodcovský rozsudok zrušil.

V súlade s ustanovením § 40 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní (ďalej Zákon o rozhodcovskom konaní) sa môže účastník rozhodcovského konania žalobou podanou na príslušnom všeobecnom súde v lehote podľa ustanovenia § 41 ods. 1 Zákona o rozhodcovskom konaní domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, za podmienok vymienených v ustanovení § 40 ods.

1 písm. a/ až j/ Zákona o rozhodcovskom konaní (platného a účinného do 01.01.2015). Ochrana práv a právom chránených záujmov účastníka rozhodcovského konania zabezpečuje okrem iného aj inštitút odkladu vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku, za predpokladu, ak účastník konania, ktorý podal žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku, takýto návrh na odklad vykonateľnosti podá. Zákon ponecháva následne na úvahu súdu konajúceho vo veci návrhu na zrušenie rozhodcovského rozsudku zväžiť povolenie odkladu vykonateľnosti tohto rozhodnutia rozhodcovského súdu. Táto ochrana je dočasná, jej účelom je dočasne zastabilizovať práva a povinnosti účastníkov rozhodcovského konania do doby, pokiaľ o žalobe o zrušenie rozhodcovského rozsudku nerozhodne právoplatne všeobecný súd. Dočasne smeruje k takej úprave pomerov účastníkov rozhodcovského konania, ktorá pred definitívnym rozhodnutím o zákonnosti vydania rozhodcovského rozsudku zabráni vzniku bezdôvodného obohatenia toho účastníka rozhodcovského konania, v prospech ktorého z výroku rozhodcovského rozsudku vyplýva určité plnenie, alebo právo, v záujme predchádzania prípadných s tým súvisiacich následných nárokov na náhradu škody. Odklad vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku je dôvodný tam, kde existuje opodstatnená obava, že vzhľadom na skutočnosti, ktoré môžu v budúcnosti nastať, výkon spochybneného rozhodcovského rozsudku naruší práva inej osoby, spôsobí nezvratný protiprávny následok prípadne ohrozí súčasný status povinného a členov jeho rodiny. Takto plní významnú ochrannú a preventívnu funkciu v záujme predchádzania protiprávneho stavu, ktorý by výkon neskôr zrušeného rozhodcovského rozhodnutia mohol nezvratne spôsobiť. Odvolací súd vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti a skutočnosti vyplývajúce z obsahu spisu sa domnieva, že za daného stavu, pokiaľ sa navrhovateľka, ako účastníčka rozhodcovského konania a ako povinný subjekt v zmysle výroku rozhodcovského rozsudku, dovoľáva preskúmania zákonnosti vydaného rozhodcovského rozsudku, je dôvodné predbežne odložiť vykonateľnosť tohto rozhodcovského rozsudku, nakoľko jeho zákonnosť bola v predmetnom sporovom konaní spochybnená a namietaná. Je namieste poskytnúť takúto predbežnú ochranu navrhovateľke, voči ktorej odporca, ako oprávnený subjekt, môže viesť exekúciu za účelom vymoženía svojho nároku vyplývajúceho z daného rozhodcovského rozsudku, ktorý je právoplatný a až do momentu odkladu jeho vykonateľnosti alebo jeho zrušenia aj vykonateľný. Z návrhu na zrušenie rozhodcovského rozsudku a odkladu jeho vykonateľnosti je zrejmé, že navrhovateľka sa domáha zrušenia rozhodcovského rozsudku podľa ustanovenia § 40 ods. 1 písm. j/ Zákona o rozhodcovskom konaní (platného a účinného do 01.01.2015) a to z dôvodu nekalosti rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej zmluvnej podmienky obsiahnutej v spotrebiteľskej zmluve. Vzhľadom na spochybnenú zákonnosť rozhodcovského rozsudku a vôbec legitimitu celého rozhodcovského konania, ako aj na reálnu hrozbu exekúcie, v ktorej by mohol tento rozhodcovský rozsudok byť exekučným titulom, je žiaduce a korektné odložiť predbežne vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku a to v záujme predchádzaniu prípadných nežiadúcich protiprávnych stavov. Odvolací súd súčasne konštatuje, že žiadne okolnosti nenasvedčujú obavám, že by sa predbežný odklad vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku dotkol oprávnených práv a záujmov druhého účastníka rozhodcovského konania takým zásadným a závažným spôsobom, ktorý by takéto rozhodnutie súdu vylučoval, hoci aj len s poukazom na rozpor s dobrými mravmi. Odvolateľ ani v odvolaní netvrdí, že by dočasný odklad vykonateľnosti rozhodcovského rozhodnutia do doby, kým sa preukáže alebo vyvráti jeho zákonnosť, bol spôsobilý zásadne jeho práva ovplyvniť, a to takým spôsobom, že neskorší výkon tohto rozhodnutia by už bol zmarený alebo znemožnený. Napriek argumentom odvolateľa o potrebe existencie ujmy (závažnej ujmy) odvolací súd udáva, že je treba vidieť i konkrétne okolnosti prípadu. Pokiaľ si navrhovateľka zoberie úver vo výške 350 eur na domácnosť, možnosť vymáhania sumy 376 eur so zmenkovým úrokom 0,25% denne zo sumy 376 eur od 27.11.2010 do zaplatenia (čo ku dňu rozhodnutia iba na zmenkovom úroku predstavuje sumu cez 1732,50 eur), s úrokom vo výške 6% zo sumy 376 eur od 10.02.2011, je tu dôvod túto skutočnosť považovať za možnosť vzniku závažnej ujmy na strane navrhovateľky oproti ujme, ktorá by mohla vzniknúť na strane odporcu. Dôvody, pre ktoré súd prvého stupňa považoval za potrebné a vhodné odložiť dočasne vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku, ktorého zákonnosť je predmetom skúmania vo veci samej, a to s poukazom na hrozbu začatia exekučného konania na jeho podklade, považuje odvolací súd za dostatočné.

V súvislosti so správnosťou rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorý posúdil úverový vzťah medzi účastníkmi konania ako spotrebiteľský je na mieste i oslobodenie navrhovateľky od súdneho poplatku, kedy v prípade neúspechu navrhovateľky znáša poplatkovú povinnosť odporca. Preto súd prvého stupňa správne zaviazal odporcu k náhrade súdneho poplatku v zmysle ust. § 2 ods. 2 z.č. 71/1971 Z.z. a zároveň i k náhrade trov konania podľa zásady úspešnosti v konaní.

Vecne správny rozsudok súdu prvého stupňa preto odvolací súd podľa ust. § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

V odvolacom konaní úspešnej navrhovateľke v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. vzniklo právo na náhradu trov odvolacieho konania. Náhradu trov odvolacieho konania si neuplatnila a ani jej žiadne trovy odvolacieho konania nevznikli, preto jej odvolací súd náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Toto rozhodnutie bolo prijaté v odvolacom senáte počtom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je možné podať odvolanie.